

ΑΜΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ

Ἐνθουμούμαι ἀκόμη ζωηρότατα τὸ ἀπομεσήμερον ἐκεῖνο τῆς ανοίξεως. Τὰ παράθυρα ὅλα ἦσαν ἀνοικτὰ, εἰσέπνεε δὲ συχνὸν ρεῦμα ἀέρος δροσεροῦ, σείον τοὺς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηροτημένους χάρτας καὶ εἰσῆρχετο φῶς ἀφθονον, ἀναπνευτικόν, ἐν ᾧ, ὡσάντις ἀπὸ τῆς θέσεώς μου ἔστρεφον πρὸς τὰ ἔξω, εἰς ἓν ἀνοιγμα τῶν ἀπέναντί μου συμπλεκομένων στεγῶν ἔβλεπον ἐν τεμάχιον κυανῆς θαλάσσης, λαμπυρίζον παιγιωιδῶ· ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Ὁ Σχολάρχης δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη—αὐτὸς ἐπρόκειτο νὰ μας κάμῃ μάθημα—ἀλλ' οἱ μαθηταὶ ἤμεθα ἤδη συνηγμένοι, συνωθούμενοι μετὰ γελώτων ἐντὸς ὀκτῶ μόνον θρανίων ἀνεπαρκῶν διὰ τὴν ἄττακτον πληθύν μας—μία πρόνοια καὶ τοῦτο—φλυαροῦντες, φωνάζοντες καὶ ἀνυψοῦντες συνεχῶς τὸν ὄροθον εἰς τόνον ἀνυπόφορον, ἔταν ἐπεφρίντο ἡ κωμικὴ μορφή τοῦ ἐπιστάτου, κροταλίζοντες τὴν μικρὰν του ἀκίνδυνον μαστίγα καὶ συνιστῶντες· ἐπὶ ματαίῳ ἤσυχον, κύριε!..

Τελευταίως ἔφθασεν ὁ μικρὸς συμμαθητῆς μου Νίκος, τρέχων, ἀσθμαίνων, κἀθιδρωεὶς, κατακόκκινος. Ἐκάθησε κατὰ τὸ σύνθηες πλησίον μου καὶ μόλις ἀπέθηκεν ἐπὶ τοῦ γραφείου τὰ βιβλία του—κάτι βιβλία χαρτοδεμένα χονδροειδῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ ἐσφιγμένα πάντοτε μὲ μίαν ταινίαν παρδαλὴν ὡς ἀστρίτης—ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ ἠλλοιωμένον του πρόσωπον, μὲ ἠτένισε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του, τῶν γαλανῶν συγχρόνως καὶ ὠραίων—πράγμα πολὺ σπάνιον—καὶ μοι εἶπεν:

« Ἄχ, καὶ μένε, δὲν ἤξεύρω τὸ μάθημα!.. »

— Ποιὸ ἀπ' ὅλα ;

— Τὴ λατινικὴ ἐξήγησι. Χθες τὸ βράδυ, ἐξ αἰτίας τῆς ἀρόστιας τῆς μητέρας μου... κρυωμένη ἦταν, σήμερα εἶνε καλλίτερα, εὐχαριστῶ... εἶχα τόση δουλειὰ καὶ ἀνησυχία ποῦ δὲν ἐπρόφτασα. Σήμερα τὸ μεσημέρι τί νὰ πρωτοκάνω ; .. Ὡς τὰ τόρα ποῦ διάβασα, μόλις τὴ γραμματικὴν ἐμισόμαθα. Ἐλεγα μάλιστα πῶς δὲ θὰ προσθάσω καὶ ἐτσακίστηκα ὡς ποῦ νῆρθω. Φαντάσου, ἀπὸ τὴν Ἁγία Τριάδα ὡς ἐδῶ, οὔτε δύο λεπτὰ τῆς ὥρας δὲν ἔκαμα. Τὸ Ῥολόι τοῦ Φόρου ἔδειχνε δύο παρὰ δύο καὶ ἀκόμα δὲν ἐκτύπησε τῆς ὥρας... Ἄχ, φυσάει, καὶ μένε, καὶ νῆξερεις ἰδρωμένος ποῦ εἶμαι!.. »

Καὶ ἐν ᾧ ἀπεμάσσετο, προσβλέπων μετ' ἀνησυχίας τὴν σειρὰν τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων, ἐξηκολούθει ὁμιλῶν :

« Λές, καὶ μένε, νὰ βγῆ ὁ κληρος μου ; Ἄ, πολὺ κακότερος θὰ εἶμαι ὕστερ' ἀπὸ τὸσον καιρὸ ποῦ ἔχω νὰ βγῶ, νὰ τύχῃ σήμερα καὶ ἔς τὰ λατινικά... Σοῦ ὀρκίζομαι πρώτη φορὰ ποῦ εἶμαι ἀμελέτητος... Δὲν πιστεύω, καὶ μένε, γιὰ πρώτη φορὰ νὰ μου βάλῃ ὁ σχολάρχης μηδενικὸ ; τί λές,

καὶ μένε ; Ἄχ, πῶς φυσάει, ἀκούω ἓνα κρῦο στὴν πλάτη μου... Δὲν πιστεύω νὰ ψυχρωθῶ ; τί λές, καὶ μένε ; »

Τί νὰ ᾤσῃ ὁ καὶ μένε ; Ἄν καὶ πολὺ μικρὸς, εἶχα ὅμως ἀπὸ τότε σκληρὰ δείγματα καὶ τῆς ἀσταθείας τῆς τύχης, ὥστε νὰ ἐγγυηθῶ πρὸς τὸν φίλον του ὅτι δὲν θὰ ἐκληροῦτο, καὶ τῆς ἀπηνόου δικαιοσύνης τοῦ διδασκάλου μας, ὥστε νὰ τὸν καθησυχάσω διὰ τὸ μηδενικόν, καὶ τῆς ὑπουλότητος ἀκόμη τῶν ψυχρῶν ρευμάτων, τὰ ὅποια προσβάλλουν εὐκόλως ἐκ τῶν ὄπισθεν τὰ ἰδρωμένα σώματα—ἔστω καὶ ἐξ ἰδρωτῶς ἐργασίας φιλοτίμου καὶ σπουδῆς ἐπαινετῆς... Ἡρκέσθην λοιπὸν νὰ τῷ συστήσω τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν καρτερίαν—ἀφ' οὗ ἐθεήρουν καὶ ἐγὼ τότε μεγάλο πρᾶγμα νὰ βγῆ κανεὶς καὶ νὰ μὴν ξέρῃ μάθημα—καὶ ἐνήργησα μετὰ ζέσεως πολλῆς νὰ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα, φωνάζων, διαμαρτυρούμενος, παρακαλῶν τοὺς καθημένους πλησίον—ἡμεῖς ἐκαθήμεθα ἐν τῷ μέσῳ—καλῶν τὸν ἐπιστάτην, ἐρίζων. Διότι τὸν ἀγαποῦσα πολὺ τὸν μικρόν μου φίλον καὶ ἐπεθύμουν τοῦλάχιστον κατόπιν ἐνὸς ἀφεύκτου κατὰ τὰ φαινόμενα μηδενικοῦ, νὰ μὴν πέσῃ καὶ ἄρρωστος, κρυωμένος σὰν τὴν μητέρα του... Καὶ εἶδα τότε πῶς ὁ παράδοξος αὐτὸς ἀγὼν τῆς ζωῆς ἔχει καὶ μικροὺς θοιάμβους ὠραιότερους πολλᾶκις τῶν μεγάλων. Ἄμα κατώρθωσα νὰ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα—τοῦλάχιστον ὅσα προσέβαλλον ἐκ τῶν ὄπισθεν τὸν Νίκον—ἠσθάνθην αἰσθημα ἐπαναπαύσεως, γλυκύτερον τοῦ ὁποίου δυσκόλως ἠτύχησα νὰ δοκιμάσω κατόπιν ἄλλων, μεγαλητέρων μου κατορθωμάτων.

Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εἰσῆλθεν ὁ Σχολάρχης μ' ἐν παρατεταγμένῳ εἴρει, ὡς βόμβον ἐντόμου καὶ παρευθὺς τὸν φρερὸν θόρυβον διεδέχθη σιγὴ αὐστηρά, καθ' ἣν ἂν δὲν ἠκούετο κατὰ τὴν κοινὴν ῥῆσιν ἡ πτῆσις τῆς μνίας, ἀντήχει ὅμως διάτονον τὸ τικ-τάκ τοῦ μικροῦ ὰρολογίου τοῦ τοίχου. Ὁ Σχολάρχης... τὸν βλέπω ἀκόμη ἐμπρὸς μου τὸν κοντὸν ἀνθρώπῳσκον μὲ τὴν ἀποτρόπαιον ἰησοῦτικὴν φυσιογνωμίαν, μὲ τὴν μακρὰν μισοπόλιον γενειάδα, μὲ τὰ παράδοξα μιμικὰ κινήματα, μὲ τὴν τολμηρῶς ἐλευθεριάζουσαν γλῶσσαν, καλὸν κάγαθόν κατὰ τὰ φαινόμενα, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ὀριστικὴ ἀπομάκρυνσις, τί τὰ θέλετε ! θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐξαγνίσῃ μόνη καὶ τὸν ἀμαρτωλοῦτερον ὑπουργόν τῆς παιδείας... »

Φαντάζομαι τὸρ' ἀκόμη καὶ φρίττω τὴν ἀγωνίαν τοῦ Νίκου κατὰ τὰς παλμώδεις ἐκεῖνας στιγμάς, ἀφ' οὗτο ἀνήλθε τὴν ἔδραν ὁ ἀνθρωπίσκος καὶ ἤρχισε νᾶναγινώσκῃ τὸν κατάλογον βραδείως καὶ μετὰ στόμφου—τὸ παρών τοῦ Νίκου ἦτο τὸσον ὑπόκωφον, ὥστε διὰ νὰ βεβαιωθῆ ἐκεῖνος περὶ τῆς παρουσίας του, ἀνύψωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ τὸν ἐξήτησε διὰ τοῦ βλέμματος—καὶ ἐξήγαγε



Ὁ μέγας στροφῶν τῆς Σόφιας

κατόπιν τῶ κυτίδιον τῶν κληρῶν καὶ τὸ ἤνοιξε, καὶ ἔλαβεν ἓνα . . . καὶ τὸν ἐξετύλιξεν . . . Αὐτός, αὐτὸς ὁ πρῶτος ἔπρεπε νὰ ἀναγνώσῃ τὸ λατινικὸν κείμενον καὶ νὰ τὸ μεταφράσῃ . . . Saturnus in Italiam venisse dicitur : ὁ Κρόνος εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅτι ἤλθε λέγεται . . . Ἄχ, πῶς ἀνυψούτο ἐκ τοῦ καθίσματός του ὁ Νίκος, συνέχων καὶ τὴν ἀναπνοήν του, ὡς νὰ παγγεῖλη ὁ Σχολάρχης τὸν ἀριθμὸν . . . Μὴ θὰ ἦτο αὐτός; . . .

« Ἀριθμὸς σαράντα ὁκτώ ! »

« Ὁχι ! ἐγγύτωσε . . . »

Ἄλλ' ὃ τῆς ἀτυχίας ! Ὁ ἀριθμὸς σαράντα ὁκτώ — ὁ φοβερὸς αὐτὸς ἀνθρωπίσκος εἶχεν ἀντικαταστήσει μὲ ἀριθμοὺς τὰ ὀνόματα τῶν μαθηθητῶν ὡς καταδίκων — ἦτο ἀπὼν.

Νέος κληρὸς· νέα ἀγωνία.

« Ἀριθμὸς εἴκοσι δύο ! »

Ἡσθάνθη παλμὸν. Ὁ ἀριθμὸς εἴκοσι δύο ἦτο ὁ Νίκος.

Ἡ πρώτη κίνησις τοῦ δυστυχοῦς ἦτο νὰ τοποθετηθῇ καλλίτερα καὶ νὰ νοίξῃ τὸ βιβλίον του εἰς τὸ μέρος τοῦ μαθήματος, ὡς διὰ νὰ το εἶπῃ. Ἄλλ' ὡς παρήλθεν ὁ στιγμιαιὸς αὐτοματισμὸς, ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Σχολάρχην καὶ κἄτι ὑπετραύλισε, τὸ ὅποιον οὔτε ἐγὼ ἐκεῖ πλησίον ἠμπόρεσα νὰ κρίσω.

« Τί λέε, παιδί μου ; »

— Δὲν το ξέρω . . . »

— Μπα ! πῶς ; Δὲν ἤσουν εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα ;

— Μάλιστα . . . ἀλλὰ . . . »

— Δὲν ἔχει ἐδῶ ἀλλά . . . »

— Ἡ μητέρα μου ἦταν ἄρρωστη, κύριε . . . »

— Κανένα ἀλλά !

— Κύριε Σχολάρχα, καὶ ἔτρεχα γιὰ γιαιτροὺς ὅλο τὸ βράδυ . . . »

Εἰς ἀπάντησιν ὁ ἀνθρωπίσκος ἀνύψωσε κατὰ τὴν συνήθειάν του τοὺς ὄμους καὶ ἔδωκε εἰς τὴν μορφήν του ἔκφρασιν, ἢ ὅποια ἔλεγε : Τί με μέλει ; Τὸ χρέος μου θὰ κάμω· θὰ σου σημειώσω ἓνα μηδενικὸν . . . Ὁ ἀπελπιστικὸς αὐτὸς μορφασμὸς, συνοδευόμενος ἀπὸ μίαν ἐπίσημον, περιστροφικὴν θωπεϊάν τῆς γενειάδος, ἐξηκολούθει ὅλοσεν ἐντατικώτερος, ἐφ' ὅσον ὁ μικρὸς Νίκος συνεσθέρει τὰς ματαίαις του δικαιολογήσει.

« Μὰ πρώτη φορὰ εἶνε πῶς δὲν ξέρω μάθημα, κύριε Σχολάρχα, συχώρεσέ με ! » ἀνέκραξεν ἐπὶ τέλους ὁ μικρὸς μὲ ὕψος σπαρκατικῶς παρακλητικόν.

« Πρῶτην φορὰ κ' ἐγὼ θὰ σοῦ βάλω μηδενικὸν » ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Ὁ μαθητὴς ἐσιώπησεν. Ὁ διδάσκαλος τὸν ἠρότησε ξηρότατα :

« Ἐγεις νὰ προσθέσῃς τίποτε ἄλλο ; »

— Ὁχι . . . »

Ὁ ἀνθρωπίσκος ἀνέλαβε θριαμβευτικῶς, σχε-



ΤΟ ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟΝ ΔΑΣΟΣ

δὸν χαιρεκάκιωσ τὴν γραφίδα καὶ ἠρεύνησε τὸν κατάλογον. . . Μετ' ὀλίγον παρεκολούθησαμεν, ὅλοι, καὶ ὁ Νίκος μὲ βλέμμα στυγνόν, τὴν χεῖρα του διαγράφουσαν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐν' ἀπαίσιον κύκλον, ἓνα ἐκ τῶν σιδηρῶν αὐτῶν κλοιῶν, ποῦ καταθλίβουν τὰς ψυχὰς τῶν παιδιῶν. . . Ἐξέταξα γύρω τοὺς συμμαθητάς μου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενήθιμου σιγῆς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σπαρχαμοῦ μας, ἐνόμισα ὅτι εἶδα καὶ μορφὰς περιχαρεῖς.

Φεῦ! ἡ αἴθουσα ἐκείνη ἢ γεμάτη ἀπὸ παιδία ἀθῶα καὶ ἀγνά, ἦτο ἐν τούτοις μία μικρὰ κοινὸνία ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς, ὅπου οἱ ἐπιμελεῖς καὶ οἱ ἱκανοὶ ἐφείλκουν τὸν φθόνον καὶ πᾶσα ἀποτυχία τὴν χαρὰν τῶν κακῶν!

Ὅταν ἐγύρισα πάλιν πρὸς τὸν Νίκον, τὸν εἶδα συντετριμμένον, κλαίοντα. Εἶχε σταυρώσει τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ ἀνοιχτοῦ βιβλίου καὶ ἐν τῷ αὐτοῦ ἔκρυπτε τὸ πρόσωπον. Δὲν ἔβλεπα

παρὰ τὴν ξανθὴν του κόμην, στυλπνὴν ἐκ τοῦ αἰδρωτός, τὸν τράχηλόν του συμπυκνούμενον εἰς αὐτοὺς σπασμούς τῶν καταπνιγόμενων λυγμῶν του καὶ τὸ ἀριστερόν του ὠτίον ἐρυθρὸν ὡς αἰμοδαφές. Ἐν τοιαύτῃ θέσει ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν ᾧ ἐξηκολούθει τὸ μάθημα πρὸς τὸ ὅποιον δὲν ἤθελεν ἐκλύψῃ οὔτε κἂν νὰ προσέξῃ.

Ἀλλὰ μήπως ἠμπορούσα πλέον νὰ προσέξω καὶ ἐγώ; Πῶς τὸν ἐλυπούμην τὸν καλὸν αὐτὸν Νίκον, πληγωμένον τόσο ἐν τῇ παιδικῇ του φιλοτιμίᾳ, ἐπιμελῆ ἀλλ' ἀδικούμενον. Ἡ μητέρα του ἦτον ἄρρωστη. Ἀχ, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεγνώριζε τὴν δικαιολόγησιν αὐτὴν — τόσο λυπηρὰν δι' ἐν παιδίον — ὁ σκληρὸς ἀνθρωπίσκος καὶ νὰ μὴ ἐκηλίδου τὸν ἑλεγχόν του μὲ τὸν ἐπαίσχυντον κύκλον; . . . Τότε συνέλαβα τὴν ἀπόφασιν νάρνηθῶ καὶ ἐγὼ μάθημα ἂν ἐξήρχετο ὁ κληρὸς μου. Ἴσως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θά τὸν ἀνεκούφιζα.

Ἀλλ' ἐξηκολούθησε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπερασώθη τὸ μάθημα χωρὶς νὰ κληρωθῶ. Μάλιστα ὁ τελευταῖος κληρὸς ἐφ' οὗ ἀκόμη ἤλπιζα ἦτο ὁ ἔνδεκα, ἀριθμὸς σημαίων ἀντ' ἐμοῦ ἐν' ἄλλον μαθητὴν πολὺ ἀμελῆ, πρῶτος χαλαρὰς συνειδήσεως καὶ ὑπόπτου διαγωγῆς. Μήπως καὶ εἰς τὰς μικρὰς κοινωνίας τῶν σχολείων δὲν εὐρίσκονται συχνὰ τοιαῦτα σσηπῶτα μέλη; Τὸ μόνον προσὸν τοῦ Κίμωνος — ἡ ἔρων Τύχη τοῦ εἶχε δώσει αὐτὸ τὸ ὄνομα — ἦτον ὅτι εἶχεν οἰκογενειακὸν φίλον καὶ ἰδιαίτερον προγυμναστὴν τὸν Σχολάρχην καὶ ἤλπιζε πάντοτε εἰς τὴν προστασίαν του.

«Τὸ ξεῖρεις, παιδί μου;» ῥώτησε τρυφερῶς ὁ ἀνθρωπίσκος ἅμα τὸν εἶδεν ὀλίγον δισταζόντα.

«Ὅχι!» ἀπάντησεν ὁ Κίμων ἀναιδέστατα.

«Γιατί ἀφ' οὗ ἤσουν εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα;

— Πῶς εἶ ἕνα γάμο χθὲς τὸ βράδυ καὶ δὲν εἶχα καιρὸ νὰ μελετήσω.

— Μὲ ποιόν;

— Μὲ τὸν πατέρα μου.

— Αἶ, τότε εἶσαι δικαιολογημένος. . . Σήμερον, γιὰ μεγάλο σου χατήρι, δὲν σοῦ γράφω μηδέν, ἀλλὰ. . . ἄλλη φορὰ πρόσεξε, παιδί μου, νὰ ἦσαι ἐπιμελεστέρος.»

Εἶπεν ὁ ἀνθρωπίσκος καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ κληρωθῆ ἄλλον, ἐξ ὑπερβολικῆς λεπτότητος πρὸς τὸν εὐνοούμενόν του, πρόσθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παρακάτω μαθήματος.

Ἐστράφην δειλῶς πρὸς τὸν Νίκον. . .

Εἶχεν ἤδη ἀνυψώσει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀντιληφθῆ ὅλης τῆς ἐπαίσχυντου σκηπῆς. Ἐξαίφνης οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του ἐτοαχύνθησαν, τὰ δάκρυά του ἐξηράνθησαν καὶ εἶδεν τὰ πετρῶγια τῆς ρινὸς του ἀναπλάλλόμενα. Δὲν ἀνεγνώρισα πλέον τὸ παιδίον ἐν τῇ τόσῃ βλοσυρότητι. Μὲ ἠτένισεν, οἱ δὲ γαλανοὶ του ὀφθαλμοὶ μοὶ ἐφάνησαν τότε ὡς τὸ τεμάχιον τῆς κυανῆς θα-

λάσσης, τὸ ὅποιον ἔβλεπα ἐνώπιόν μου, λαμπυρίζον παιγνιωδῶς ὑπὸ τὸν ἥλιον. . . Ἦτο ἡ φλόξ, ἥτις ἐξήναπτεν τόσο ἐνωρὶς ἐν τῇ ἀθῶα καρδίᾳ τοῦ παιδίου, ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἀκόμη τοῦ Σχολείου, ἐν ἣ ἐλάμβανε τόσο σκληρὰ τὰ πρῶτα μαθήματα — ἡ φλόξ τῶν παθῶν, τοῦ μίσους, τῆς ἀπογοητεύσεως, τῆς ἐκδικήσεως. Συνέσφιγγε τοὺς γρόνθους καὶ χωρὶς νὰ τον μέλῃ ἦν τὸν ἤκουον οἱ πῆριξ, μοὶ εἶπε διὰ φωνῆς σταθερᾶς:

«Ἄμα μεγαλώσω, θά τον ἐκδικηθῶ!»

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΝ ΑΦΡΙΚΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

Ἡ κατάργησις τῆς δουλείας ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς σωματεμπορίας παρ' ἅπασιν τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς ἐφάνητο ὅτι ἤθελε μετριάσει σπουδαίως τὸ ἐμπόριον τοῦτο. Ὑπολογίζεται ὅτι τεσσαράκοντα ἑκατομύρια μαύρων μετεφέρθησαν ἐν διαστήματι 300 ἐτῶν εἰς τὰς ἀμερικανικὰς ἀποικίας, μὴ ὑπολογιζόμενων τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸν διάπλουν. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ θήρα αὕτη τοῦ ἀνθρώπου ἀρκεῖ νὰ μαρτυρήσῃ ὅτι ὄπισθεν τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ὑποκρύπτεται ἔτι μέγιστος ἀριθμὸς θυμάτων.

Ἡ κατάργησις τῶν ἀμερικανικῶν ἀγορῶν δυστυχῶς μικρὸν ἠδίκησε τοὺς σωματεμπόρους, οἵτινες εὗρον ἕτερον τρόπον νὰ μεταφέρωσι τὸ μέλαν ἐμπόρευμά των εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας αὐτῆς τῆς Ἀφρικῆς. Σήμερον τὰ πλοῖα αὐτῶν διασχίζουσι τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον μεταφέροντα εἰς Ἀραβίαν καὶ Περσίαν φορτία μεγάλα, τὰ δὲ καρβάνιά των διατρέχουσι τὴν ἀφρικανικὴν ἥπειρον. Οἱ δούλοι ἀποτελοῦσι τὰ 4/5 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ζανζιβάρης. Εἰς τὰς βορείους χώρας οἱ προμηθευταὶ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς ζητήσεις, διότι ὀλόκληροι περιοχαὶ ἠρημώθησαν παρ' αὐτῶν. Ἡ χώρα ἐν ἣ θηρεύουσι διαίρειται εἰς τρεῖς μεγάλας ζώνας, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀφετηρίαν αὐτῶν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ἄγρας.

Ἡ πρώτη ζώνη περιλαμβάνει τὸ κράτος τοῦ Σουδάν, ὅπου καρβάνια δούλων διευθύνονται πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Ἡ δευτέρα ἐκτείνεται εἰς ἅπαν τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἄνω Νείλου καὶ τῶν παραποταμιῶν αὐτοῦ. Ἡ τρίτη δὲ περιλαμβάνει τὸ κεντρικὸν ὄροπέδιον τῆς Ἀφρικῆς.

Οἱ συλλαμβανόμενοι μαῦροι εἰς τὰ μέρη ταῦτα φέρονται εἴτε εἰς Ζανζιβάρην, εἴτε βορειότερον πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀραβίαν, εἴτε πρὸς δυσμὰς πρὸς τὴν Ἄνγκολα καὶ τὴν Βεγκουέλαν τῆς Κάτω Γουινέας.

Ἐν τῷ Σουδάν οἱ προβλεπταὶ τῶν προμηθευτῶν εἶνε οἱ ἰθαγενεῖς ἡγεμόνες, ὧν τὸ κυριώτερον